

Landsbygds- och
infrastrukturdepartementet

Yttrande över En robust skogspolitik för ett aktivt skogsbruk (SOU 2025:93)

Ert diarienummer: LI2025/01500

Sammanfattning

Slutbetänkandet En robust skogspolitik för ett aktivt skogsbruk innehåller en mängd förslag över olika delar av den svenska skogspolitiken, vilket avspeglar uppdragets natur. Utredaren ska föreslå åtgärder för ett långsiktigt hållbart och konkurrenskraftigt skogsbruk som stärker näringsfriheten och investeringsviljan.

Länsstyrelsen i Värmlands län tillstyrker flera av de förslag som handlar om mer variationsrikt skogsbruk, ökad rådgivning och ökad skogsproduktion. Länsstyrelsen avstyrker dock förslagen om lättnader i reglerna för användning av främmande trädarter respektive gödsling då dessa kan befaras medföra stora och delvis okända konsekvenser för skogens ekosystem.

Länsstyrelsen i Värmlands län avstyrker flera av förslagen som gäller en ny syn på naturvårdsavsättningar. Enligt Länsstyrelsens bedömning leder förslagen till ineffektiv och mindre förutsägbar naturvård, som dessutom innebär större kostnader för staten. Detta är inte gynnsamt för varken den biologiska mångfalden eller skogsbruket.

Länsstyrelsen i Värmlands län föreslår att staten utnyttjar både länsstyrelserna och befintliga samverkansstrukturer, som de regionala skogsprogrammen eller andra former av regionalt samarbete. Det borgar för hänsynstagande till de skilda förutsättningarna i de olika länen. Länsstyrelserna har i sin roll möjlighet att samordna staten regionalt i detta arbete.

Ställningstaganden

Kap. 1 Författningsförslag

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget om rätt till ersättning enligt 19 § skogsvårdslagen. Det behöver säkerställas att ersättning enligt denna regel har en budget som regleras efter behov och omhändertas löpande i efterföljande budgetår för att markägare inte ska bli lidande.

Länsstyrelsen avstyrker förslagen om ändring i skogsvårdslagen och skogsvårdsförordningen vad gäller främmande trädslag då risken är stor för negativ påverkan på inhemsk biologisk mångfald.

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget om ändring i 4 § jaktlagen eftersom det skapar större tydlighet och mandat att arbeta med viltskador.

Länsstyrelsen avstyrker förslaget om ändring i 7 kap. 7 § miljöbalken (1.3), då det är oklart när den kan tillämpas samt att negativa konsekvenser för naturmiljön riskeras. Nuvarande möjligheter till upphävande av naturreservat bedöms vara tillräckliga.

Länsstyrelsen avstyrker förslaget om ändring i 4 § artskydds-förordningen eftersom den skapar otydlighet med rättsosäkerhet som följd.

Kap. 4 Synliggör skogens klimatnytta

Förslaget om ett nytt sätt att redovisa skogens klimatnytta avstyrks. De globala modellerna bör behållas för kontinuitet och för att säkerställa att beräkningar görs likartat mellan länderna.

Kap. 5 Ny syn på naturvårdsavsättningar och klimathänsyn

Den generella hänsyn som markägare uppmanas ta är inte tillräcklig för att skydda alla arter, särskilt EU-skyddade arter och känsliga fågelarter. Förslagen med ett utökat ansvar för markägare riskerar att leda till negativ påverkan på skyddade, hotade och störnings-känsliga arter i skogsbruket och kan öka antalet artskyddsbrott. Det beror främst på att det krävs att markägaren har betydande kunskaper för att uppfylla det utökade ansvaret. Om förslaget tas vidare behöver det kompletteras med myndighetsstöd till markägarna genom underlag och rådgivning.

5.1 Formellt skyddad skog och frivilliga avsättningar

Länsstyrelsen avstyrker förslaget om en tydlig politisk avvägning för hur stor areal som bör undantas från skogsbruk (5.1.3) om det ska uppfattas som ett tak som inte ska överskridas. Förslaget medför stora risker för i dagsläget okända höga naturvärden. Dessutom handlar naturvård om kvalitet i minst lika stor utsträckning som kvantitet. Detta framgår tydligt i den nyligen reviderade strategin för formellt skydd av skog¹. De skogliga värdekärnornas kvalitet och deras rumsliga fördelning är avgörande för att bevara den biologiska mångfalden. Skogliga värdekärnor med höga naturvärden gör större naturvårdsnytta om de är samlade i värdetrakter och ännu större nytta om de ligger i områden som även har höga naturvärden i andra naturtyper. Att prioritera vilka områden som ska undantas från skogsbruk kräver således mycket stor kunskap om var höga naturvärden finns.

Om regeringen går vidare med förslaget är det avgörande att den föreslagna avvägningen grundar sig i vetenskapliga analyser, en plan för hur målet ska uppnås och att erforderliga medel för genomförandet avsätts. Det är vidare viktigt att man beaktar Sveriges internationella åtaganden som de tar sig uttryck i EU:s biodiversitetsstrategi och Kunming-Montreal-protokollet.

Länsstyrelsen instämmer i utredarens förslag om att ta fram en ambition avseende skötsel av de undantagna områdena.

5.2 Miljöhänsyn vid skogliga åtgärder

Länsstyrelsen avstyrker förslaget att Riksantikvarieämbetet och Skogsstyrelsen får i uppdrag att, i samråd med länsstyrelserna, utforma en strategi och styrmedel för att bevara, använda och utveckla de mest skyddsvärda kulturhistoriska lämningarna. Länsstyrelsen menar att det redan finns styrmedel för att hantera denna fråga genom kulturmiljölagen och skogsvårdslagen. Den prövning som görs enligt kulturmiljölagen, vilken är en bevarande lagstiftning, av ingrepp i fornlämning är en vägning av olika intressen där bland annat fornlämningens art och karaktär är avgörande för vilka ingrepp som kan tillåtas. Genom Skogsstyrelsens uppföljningar kan utläsas att ett stort antal fornlämningar skadas av skogsbruket varje år, vilket innebär att kommande generationer kommer att få en fattigare kulturmiljö i arv.

¹ [RAPPORT 7168 Nationell strategi för formellt skydd av skog – Naturvårdsverkets och Skogsstyrelsens reviderade nationella strategi för formellt skydd av skog. ISBN 978-91-620-7168-4](#)

Utredaren menar vidare att det kan finnas skäl att överväga att göra Skogsstyrelsen till tillsynsmyndighet även för kulturmiljölagen vid tillsynen av skogsbruksåtgärder (5.2.3). Om detta innebär att Skogsstyrelsen ska tillståndspröva enligt kulturmiljölagen när det gäller skogliga åtgärder instämmer Länsstyrelsen inte i att det finns skäl att överväga detta. Det finns en risk för olika behandling av samma fornlämning om tillstånd kan beviljas av olika myndigheter, beroende på vilken åtgärd som ska göras. Detta riskerar att drabba rättssäkerheten. Om utredaren däremot menar att Skogsstyrelsen endast tar över tillsynen av kulturmiljölagen i samband med skogsbruksåtgärder ser Länsstyrelsen att Skogsstyrelsen behöver utöka sina resurser inom kulturmiljöområdet för att kunna lösa uppgiften.

5.3 Skydd för fåglar

Länsstyrelsen ställer sig försiktigt positiv till att regeringen på lämpligt sätt upprättar en nationell förteckning över fågelarter vars populationer inte befinner sig på en tillfredsställande nivå (5.3). Det är dock angeläget att en sådan förteckning inte är statisk utan revideras med jämna och relativt korta intervall. Förslagsvis lika ofta som den nationella rödlistan, med vilken den också bör synkroniseras. Det är vidare angeläget att den nationella förteckningen regionaliseras. Förteckningen behöver upprättas av experter på en ekologiskt vetenskaplig grund och inte vara beroende av hur en arts förekomst i förteckningen skulle påverka skogsbruket.

Länsstyrelsen avstyrker ändringen i 4 § 4 a) artskyddsförordningen eftersom utredningen inte har tydliggjort syftet med den eller utrett konsekvenserna av förändringen. Ändringen riskerar att bli svår att tolka med rättsosäkerhet som följd. Det är vidare en tveksam tolkning av direktivet, då tillägget är hämtat från artikel 2 och taget ur sitt sammanhang. Artikel 2 bör istället användas i tillämpningen av artikel 3 som avser skydd av livsmiljöer och inte i tillämpningen av artikel 5 som hanterar vad som ska förbjudas.

Länsstyrelsen ser inte heller något behov av förändring av 4 § 4 artskyddsförordningen till "*väsentlig påverkan*" istället för "*saknar betydelse*". Om förändring ändå bedöms nödvändig bör en ändring av direktivet ske först. Myndigheter och domstolar i Sverige följer redan EU-praxis och en ändring av översättningen bedöms därför inte få några noterbara konsekvenser.

5.4 Upphävande av områdesskydd

Länsstyrelsen avstyrker förslagen om att ett beslut om att bilda ett naturreservat eller ett biotopskyddsområde lättare ska kunna upphävas (5.4). Formellt skydd av skog gör mest nytta när man skyddar värdekärnor samlade i värdetrakter. Ett alltför vidlyftigt upphävande av befintliga områdesskydd undergräver det strategiska skyddsarbete som har sin grund i strategin för formellt skydd av skog. Motiveringen till att göra det enklare att upphäva naturreservat är svag och Länsstyrelsen ifrågasätter både problembeskrivningen (5.4.2) och bedömningen att det finns stora samhällsekonomiska fördelar med att oftare kunna upphäva områdesskydd. Det finns dessutom en tydlig motivering till formuleringen ”synnerliga skäl” i förarbetena till miljöbalken.

Skogliga biotopskyddsområden är till sin karaktär mycket lika naturreservat och Länsstyrelsen bedömer dem som i det närmaste likvärdiga skyddsinstrument. Länsstyrelsen föreslår därför en ändring i miljöbalken så att det krävs synnerliga skäl för upphävande även av biotopskyddsområden.

Länsstyrelsen anser att förslagen i utredningen riskerar att skapa mindre förutsägbarhet om vad som gäller vid områdesskydd och därmed större osäkerhet hos markägare.

Kap. 6 Mer variationsrikt skogsbruk

Som ett led i ett variationsrikt skogsbruk för utredaren fram att det vore fördelaktigt att tillåta markägaren att bruka delar av sin fastighet mer intensivt. Detta för att öka möjligheten att återskapa naturvärden och lämna mer hänsyn på andra arealer. Både produktions- och miljövärden skulle kunna värnas och gynnas av det. Det kräver dock ytterligare utredning innan det går att införa en intensivare skogsbruksmodell enligt utredningens förslag.

Länsstyrelsen instämmer i att det behövs mer kunskap om hyggesfria brukningsmetoder. Det saknas dock förslag som kan leda till att sådana metoder vinner insteg.

Kap. 7 Ökad rådgivning

Länsstyrelsen är enig med utredaren i den problembild som beskrivs. Utvecklingen med minskad rådgivning är bekymmersam. Länsstyrelsen tillstyrker förslaget om att rådgivning ska utgöra en betydelsefull del av Skogsstyrelsens kärnverksamhet (7.4).

Länsstyrelsen uppfattar att mer statlig rådgivning efterfrågas av skogsbrukets aktörer och kan göra reell skillnad i skogen för att nå skogsvårdslagens båda mål. Resurser att genomföra rådgivning är en nyckelfråga, särskilt för Skogsstyrelsen. I grunden är systemet gott och bristerna beror i hög grad på otillräckliga resurser.

Även länsstyrelserna kan ses som en genomförandepart genom de regionala skogliga råd som föreslås med utgångspunkt i skogsprogrammen.

Kap. 8 Ökad skogsproduktion

8.3 Främmande trädarter

Förslaget om främmande trädslag avstyrks (8.3.3). Länsstyrelsen motsätter sig att etablering av främmande trädslag underlättas. Riskerna med att föra in nya trädslag i stor skala är oöverskådliga och kommer förändra de skogliga ekosystemen i grunden. Miljömålsberedningen konstaterade nyligen att användningen av främmande trädarter är negativt för den biologiska mångfalden (SOU 2025:21) och förslaget motverkar även en av indikatorerna i restaureringsförordningen, nämligen att andelen skogsmark som domineras av inhemska trädarter ska öka.

Om förslaget om ökad användning av främmande trädslag genomförs, behöver lagstiftningen ses över när det gäller ansvar för att motverka spridning av trädindivider och uppföljning av risker och konsekvenser. Flytt av inhemska provenienser norrut eller ädellöv från norra Tyskland till södra Sverige skulle kunna minska konsekvenserna av klimatförändringarna.

8.4 Bättre återväxter

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget att Skogsstyrelsen får i uppdrag att se över sina föreskrifter om föryngringsåtgärder, i syfte att förbättra möjligheterna för en tillsyn som är relevant för ett gott föryngringsresultat.

8.5 Bättre ungskogar

Länsstyrelsen anser att det är angeläget att Skogsstyrelsen inkluderar ungskogar i sin rådgivningsverksamhet.

8.6 Gödsling

Länsstyrelsen avstyrker förslaget om gödsling (8.6.3). Tillförande av gödning förändrar skogens ekosystem i grunden. Utredningen tar inte upp befintlig kunskap om gödslingens påverkan på den biologiska mångfalden. De negativa konsekvenserna kommer att orsaka negativ påverkan på bland annat biologisk mångfald och konsekvenserna för markens långsiktiga produktivitet är oklara. Gödsling ger även negativa effekter på markväxande arter som bär och svamp. Länsstyrelsen i Värmland avstyrkte samma förslag i sitt yttrande över SOU 2025:21.

8.7 Askgödsling

Länsstyrelsen är positiv till askåterföring. Om Skogsstyrelsen får i uppdrag att ta fram rekommendationer bör dessa inkludera hur askspridningen bör utföras i syfte att uppnå miljö kvalitetsmålet ”Bara naturlig försurning”. Askåterföringen behöver styras till rätt områden ur försurningssynpunkt.

8.8 Begränsa skogsskadorna

Länsstyrelsen avstyrker förslaget om att länsstyrelserna ska få i uppdrag att göra en översyn av reservatsföreskrifter utifrån risken för skogsskador i naturreservat och i skog i anslutning till reservat. Det finns inget som hindrar myndigheterna att göra en översyn av reservatsföreskrifter när det anses nödvändigt. Länsstyrelsen bedömer, liksom Skogforsk² att det endast är aktuellt i lokala fall, varför ett generellt uppdrag inte är påkallat.

8.9 Viltskador på skog

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget om att ett tydligt mål att förebygga och begränsa skador orsakade av vilt regleras i författning. Länsstyrelsen menar att detta skulle öka tydligheten och ge ett större mandat för myndigheter och andra aktörer att arbeta mer aktivt med frågan. Viltförvaltningen är uppbyggd kring lokal delaktighet och samverkan mellan olika aktörer, vilket Länsstyrelsen ser som en nyckel för att verkställa förvaltningen.

Kap. 9 Nytt forskningsprogram

Länsstyrelsen delar utredningens slutsats att det behövs en förstärkt skogsforskning. Med ökad efterfrågan på skogsråvara, klimatföränd-

² [Granbarkborrar i skyddad natur kan påverka lokalt men inte regionalt - Skogforsk](#)

ringar, nya regelverk och nya förväntningar på hur skogen ska brukas behövs ett forskningsprogram med fokus på skogsskötsel.

Kap. 10 Inför ett evidensbaserat beslutsfattande

Länsstyrelsen instämmer i att beslut ska fattas med vetenskap som grund, något som Länsstyrelsen var positiv till redan när det föreslogs i den förra skogsutredningen (SOU 2020:73). Ett evidensbaserat beslutsfattande bidrar till korrekta och välgrundade bedömningar.

Kap. 11 Ett tydligare Sverige i EU

Länsstyrelsen stödjer förslaget om ett stående forum för samhällsgemensam omvärldsbevakning när det gäller skogsfrågorna. Detta forum bör utformas med förebild i det råd för skogsindustrins värdekedja som regeringen inrättat.

Kap. 12 Tydligare miljö kvalitetsmål

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget att regeringen återkommande ger Miljömålsberedningen i uppdrag att föreslå etappmål för att tydligare styra miljömålsarbetet mot de uppsatta politiska målen (12.6). Detta ligger också i Miljömålsberedningens grunduppdrag.

Länsstyrelsen ser inte tillräckliga skäl för att ändra preciseringarna enligt utredarens förslag. Dessa förändringar förbättrar varken produktions- eller miljö målen i skogsvårdslagen.

Utredaren bedömer att miljö kvalitetsmålet "Levande skogar" ska följas upp och utvecklas med ett evidensbaserat arbetssätt (12.7). Länsstyrelsen anser att miljö målen redan bygger på en vetenskaplig grund och att nuvarande ansvar för uppföljning fungerar. Däremot ser länsstyrelsen positivt på att målen och deras respektive etappmål inom miljö målssystemet så långt möjligt uttrycks specifikt och är mätbara. Bedömningen att dessa ska tidsättas motsägs dock av förslaget till tillägg för miljö målet Levande skogar (12.7): *Målet ska uppnås på ett sådant sätt och i en sådan takt att andra mål för hållbar utveckling inte äventyras.*

Allmänna synpunkter

Biologisk mångfald

Länsstyrelsen delar inte utredarens bedömning att den svenska modellen varit framgångsrik när det gäller att bevara biologisk mångfald. Många skogslevande arter är hotade eftersom de är beroende av skogsmiljöer med lång kontinuitet och konnektivitet. I den senaste (2025) rapporteringen till EU enligt artikel 17 i Art- och habitatdirektivet har endast 20 procent av de bedömda livsmiljötyperna gynnsam status. När det gäller skogliga miljöer är det endast fjällbjörkskog som har gynnsam status i hela utbredningsområdet.

Konsekvensanalysen

Länsstyrelsen anser att analysen behöver fördjupas, särskilt när det gäller klimateffekter och känslighetsanalyser för olika omvärldspåverkan. Det gäller även effekter för sysselsättning och regional utveckling. Länsstyrelsen saknar också djupare och bredare konsekvensanalyser av hur utredningens förslag kan gå i takt med de svenska miljömålen och den internationella konventionen för biologisk mångfald, men även fornlämningar och kulturmiljövärden, sociala värden och rennärningen i skogsmark. Det gäller även EU-lagstiftning som exempelvis EU:s naturrestaureringsförordning (i synnerhet icke-försämringskravet), vattendirektivet, miljökvalitetsnormer och avskogningsförordningen.

Viktiga klimatfrågor berörs inte

Utredningen har inte i tillräcklig utsträckning tagit upp klimatförändringens negativa påverkan på skogens hälsa och dess konsekvens i form av minskad kolinlagring. Länsstyrelsen efterlyser ett större fokus på klimatanpassning för att stärka skogens vitalitet och ekosystemens funktioner och därigenom skapa resiliens mot klimatbetingade störningar.

Kulturmiljö

Länsstyrelsen konstaterar att det föreligger begreppsförvirring i utredningen, vilket leder till otydliga och delvis felaktiga skrivningar gällande kulturmiljö. Exempelvis används begreppen kulturlämning, övrig kulturhistorisk lämning och fornlämning på ett sätt som ibland gör det svårt att förstå vad som avses. Detta är olyckligt då det juridiska skyddet, precis som processen för skogsbruksåtgärder skiljer sig åt beroende på vilken typ av lämning som är berörd.

Viktig roll i beredskapsplaneringen

Länsstyrelsen delar utredningens uppfattning att skogsnäringen har en viktig roll för att klara en nationell eller internationell kris. Därför behöver näringen inkluderas i samhällets breda beredskapsplanering. Länsstyrelsen saknar dock en analys av konsekvenser av utredarens förslag kopplade till krisberedskap och försörjningstrygghet.

Länsstyrelsens roll, regional förankring

Länsstyrelsen, som tvärssektoriell regional myndighet, är särskilt lämpad att arbeta med sammanvägda bedömningar utifrån regionala förutsättningar. Eftersom skillnaderna är stora mellan länen, så behövs en stark regional förankring. Länsstyrelsen föreslår att de regionala skogsprogrammen kan fungera som regionala skogliga råd för att bidra till att uppfylla den svenska skogspolitiken genom att hantera komplexa frågor inom skogspolitiken.

För att skapa robusthet och säkra långsiktigheten behöver hänsyn till andra väsentliga nationella mål vägas in. Det gäller biologisk mångfald, ekosystemtjänster, klimatförändringarnas påverkan på skogsbruket och behovet av klimatanpassning inom skogsbruket. Det krävs med andra ord ett helhetsgrepp som beaktar samtliga utmaningar vi står inför som rör skogen; ekonomisk, ekologisk och social hållbarhet.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av landshövdingen Georg Andrén med naturvårdshandläggare Jan Rees som föredragande. I den slutliga handläggningen har också tf. länsrådet Cecilia Tisell, avdelningschefen Annika Nilsson, enhetschefen Linda Sundström och rättschefen Ingela Alverfors deltagit.

Detta yttrande har handlagts på enheten för Naturvård, medan synpunkter inhämtats från enheterna för Regional utveckling, Miljöskydd, Miljöanalys, Samhällsbyggnad samt Djurskydd och Vilt.

Denna handling har godkänts digitalt och saknas därför namnunderskrift.